Wychodzi dwa razy na tydzień

KORRESPONDENT

przy Gazecie Warszawskiéj.

HANDLOWY, PRZEMYSŁOWY I ROLNICZY.

DNIA 23 Lipca / 4 Sierpnia № 61 ROK 1853

WIADOMOŚCI INFORMACYJNE

Dla właścicieli dóbr prywatnych w Królestwie Polskiém, zamierzających zaciągnąć pożyczkę z Towarzystwa Kredytowego w Listach Zastawnych 3-go Okresu.

I. *O rozmaitych rodzajach pożyczki.*

1) Pożyczka w Listach Zastawnych 3-go Okresu, udzielaną być może przez władze Towarzystwa na dobra ziemskie hipotekę gubernialną mające, a płacące ofiary 24 go grosza podług zasad lustracyjnych z roku 1789 wyrachowanéj, najmniéj rub. sr. 7 kop. 50 czyli złp. 50 rocznie, w szczególności zaś pożyczka udzielaną być może:

A) Nowa. *a,* Na dobra Towarzystwu Kredytowemu wcale nie zastawione. *b,* Na dobra z 1-go Okresu Towarzystwa wychodzące z rat ubiegłych nie dłużne, a pożyczką drugiego Okresu wcale nie obciążone.

B) Dodatkowa. *a,* Na dobra Towarzystwu Kredytowemu z mocy prawa z roku 1838 zastawione, jeżli nie są obciążone pożyczką najwyższą, jaką według artykułu 5 i 6 prawa z roku 1825 w 2-im Okresie Towarzystwa otrzymać mogły, tudzież *b,* na dobra wychodzące z 1-go Okresu Towarzystwa z rat ubiegłych nie dłużne, a pożyczką w 2-gim Okresie zaciągniętą obciążone.

C) Odnowiona. Na dobra obciążone pożyczką 2-go Okresu Towarzystwa. Wysokość pożyczki odnowionéj nie może przenosić ilości rzeczywiście umorzonéj z pożyczki 2-go Okresu, a to przez spłatę rat ubiegłych po epokę przyznania pożyczki odnowionéj.

II. *O wysokości mogącéj się zaciągnąć pożyczki nowéj, dodatkowéj lub odnowionéj.*

2. Najwyższa całkowita pożyczka jaką dobra ziemskie otrzymać mogą od Towarzystwa Kredytowego, nie może przenosić podatku ofiary 24 go grosza (bez groszy dodatkowych i ofiary zasiłkowéj) 75 razy wziętego.

Jeżli więc dobra jakie płacą np. 1000 złp. ofiary, to najwyższa pożyczka albo summa pożyczek na nie udzielonych, i udzielić się mogących, nie może przenosić 75,000 złp. jednakże na oznaczenie to pożyczka odnowiona nie wpływa, przeto że nie zwiększa imiennéj wierzytelności Towarzystwa na hypotece dóbr. A tak przypuszczając, że dobra wyżéj powołane wcale Towarzystwu Kredytowemu zastawione nie są, można na nie żądać pożyczki nowéj do wysokości 75,000 złp. Jeżli obciążone były w pierwszym Okresie Towarzystwa pożyczką 75,000 to z uwagi, że Okres ten kończy się, można żądać tytułem pożyczki nowéj, podobnie jak w wypadku na ostatku przywiedzionym złp 75,000. Jeżli na tych dobrach była opartą pożyczka 1-go Okresu złp. 30,000 i ta następnie odnowioną nie była, ale zaciągnięto na nie w 2-im Okresie pożyczkę dodatkową 40,000, to z uwagi że dobra te wychodzą z 1-go Okresu z summą 30,000 można na nie żądać w 3 im Okresie Towarzystwa takiejże summy złp. 30,000, jako pożyczki dodatkowéj, która to summa, że w połączeniu z pożyczką Towarzystwa 2 go Okresu zahipotekowaną w ilości złp. 40,000, wyniesie razem złp. 70,000, przeto jeszcze 5,000 złp. do uzupełnienia miary najwyższéj pożyczki, na takie dobra żądać można, jako dodatkowéj pożyczki. Prócz tego, dobra o jakich wyżéj, mogą uzyskać odnowienie pożyczki 2 go Okresu, albowiem pożyczka odnowiona długu pierwotnie w hipotece zapisanego nie zwiększa. Wysokość pożyczki odnowionéj, odpowiednio rzeczywiście umorzonéj ilości, żądaną być może w stosunku każdych 15 rub. sr. pierwotnéj pożyczki w ilościach następujących:

a, Po zapłaceniu raty Czerwcowéj 1853 r. rub. 6 kop. 8½; *b,* Grudniowéj 1853 r. rub. 6 kop. 35½; *c,* Czerwcowéj 1854 r. r. sr. 6 kop. 63; *d,* Grudniowéj 1854 r. rub. sr. 6 kop. 91½; *e,* Czerwcowéj 1855 rub. sr. 7 kop, 20½; *f,* Grudniowéj 1855 r. rub. sr. 7 k. 49½; *g,* Czerwcowéj 1856 r. rub. sr. 49½; *h,* Grudniowéj 1856 r. rub. sr. 8 kop. 10½; *i,* Czerwcowéj 1857 r. rub. 8 kop. 41½; *k,* Grudniowéj 1857 r. rub. sr. 8 kop. 73½; *l,* Czerwcowéj 1858 r. rub. sr. 9 kop. 6. m. po zapłaceniu raty Grudniowéj 1858 r. rub. sr. 9 kop. 39. Podług tego, właściciel dóbr obciążonych summą złp. 40,000 czyli rub. sr. 6,000 w 2-im Okresie zaciągniętą może po zapłaceniu raty Czerwcowéj 1853 r. a przed losowaniem Październikowém r. b. Listów Zastawnych, zażądać pożyczki odnowionéj w ilości wyrównywającéj całkowitemu umorzeniu ad *a.* Może też żądać pożyczki niższéj, to jest odnowienia cząstkowego np. w danym jak wyżéj przykładzie, jeżli zamiast żądać 16,227 złp. 6 gr. ograniczy do summy złp. 2,000, otrzyma ją z tym skutkiem, że pierwotny jego dług w 2 im Okresie zaciągnięty w summie złp. 40,000, przejdzie do 3 go Okresu już tylko w wysokości złp. 25,700 a to według następującego rachunku: Z summy 40,000, dłużnéj w drugim Okresie; umorzono złp. 16227 gr. 6; pozostało do dalszego umorzenia 23,772 gr. 24; zaciągnięto w 3-im Okresie tytułem odnowienia pożyczki 2 go Okresu złp. 2,000. Ogół należności przechodzącéj do 3 go Okresu wynosi więc tylko złp. 25,772 gr. 24, a raczéj 25,700 bo summę końcową spłacić wypadnie, i od takiéjto summy, pobierane będą raty aż do 1881 roku. Z tych wszystkich przytoczeń wynika to objaśnienie, że kto ma prawo zaciągnąć pożyczkę dodatkową i odnowioną, może ograniczyć swe żądanie do jednéj tylko z nich, może także nie wyczerpać swém żądaniem całéj wysokości, bądź pożyczki odnowionéj, bądź pożyczki dodatkowéj.

III. *O dowodach uzasadniających żądanie pożyczki Towarzystwa Kredytowego.*

3. Pożyczki Towarzystwa żądać może tylko właściciel bezwarunkowy dóbr ziemskich. Jeżliby więc w hipotece dóbr zapisane były ograniczenia, tamujące możność rozporządzenia dobrami lub ich dochodami, np. ostrzeżenie, iż o własność dóbr toczy się spór, lub też gdyby w Dziale III-im zapisaną była opłata alimentarna niespłacalna w kapitale, w takich i tém podobnych wypadkach, należy przedewszystkiém uzyskać od właściciela wpisu ograniczającego zezwolenie na zaciągnienie pożyczki. Nie będzie wszakże wymaganém podobne zezwolenie, jeżli pożyczka przypadnie na spłatę długów w Dziale IV hypotekowanych, przed datą wniesienia wpisu, własność dóbr lub ich dochodów tamującego.

4. Ponieważ podług uwagi uczynionéj ad 2) podstawą obrachowania pożyczki od Towarzystwa żądać się mogącéj jest zawsze podatek ofiary, o możliwości zaś udzielenia żądanéj pożyczki rozstrzygają władze Towarzystwa, w miarę uznawanego bezpieczeństwa rzeczowego na dobrach Towarzystwu przedstawionych, na bezpieczeństwo zaś to, wysokość opłat stałych podatkowych, przywiléj pierwszeństwa przed Towarzystwem Kredytowém mających, nieobojętnie wpływa, przeto właściciel żądający pożyczki obowiązanym jest uformować spis szczegółowy wszystkich podatków dworskich stałych, jakie opłaca z każdéj po szczególe nomenklatury dóbr Towarzystwu poddać się mających, i wyrazić stosowne objaśnienie, jeżliby do opłaty podatków inne dobra także przykładały się z powodu dawniejszéj łączności posiadania, a niedopełnionego jeszcze rozdziału opłaty niektórych podatków. Spis takowy należy następnie przedstawić Naczelnikowi właściwego Powiatu, iżby polecił kassie Powiatowéj z rejestrami poborowemi w kassie utrzymywanemi porównać, zgodność poświadczyć, lub różnicę wskazać, a co do opłacanego podatku ofiary zwyczajnéj, i z nowych objektów, wymienić pozycye rejestru poborowego, pod któremi takowy podatek jest zarejestrowany. Poświadczenie takie opatrzone być winno podpisem kassyera i kontrollera, oraz pieczęcią kassową, poczém Naczelnik Powiatu ze swéj strony udzieli poświadczenie (na tém samém) o rzetelności świadectwa i tożsamości podpisu każdego z urzędników kassowych.

5. Ponieważ rzeczywista wartość dóbr, na które pożyczka jest żądaną, jest rękojmią bezpieczeństwa pożyczek, przeto żądający pożyczki wskazać winien dowody, przekonywające o dochodach dóbr i ich wartości.

Pod tym względem dobra opłacające podatek ofiary od 7 rub. sr. 50 kop. do 15 rub. sr. postawione są przepisem art. 21 Prawa z r. 1838, w tém wyjątkowém położeniu, iż wtenczas tylko pożyczka na ich hipotekę udzieloną być może,

a. Gdy dobra te mają osobno uregulowaną księgę hipoteczną gubernialną i posiadają ogólnéj rozległości na jednéj wsi, najmniéj 6 włók miary nowopolskiéj.

b. Gdy wzmiankowana rozległość, równie jak możność ciągnienia z dóbr dochodu, zabezpieczającego w każdym razie opłaty Towarzystwu należne, wspartą będzie opisem stanu dóbr przez właściciela podanym, a poświadczonym za rzetelność pod odpowiedzialnością przez dwóch właścicieli dóbr bliskich, stowarzyszonych, których Dyrekcya Szczegółowa wskaże. W razie niedopełnienia tego, pożyczka bez delegacyi z Dyrekcyi Szczegółowéj nie będzie mogła być przyznaną.

Co do dóbr płacących rub. sr. 15 ofiary lub więcéj, pozostawionem jest właścicielowi przedstawić dowody, jakie zdaniem jego o wartości dóbr Towarzystwu przezeń poddanych przekonywać mogą, np. kontrakta dzierżawne, mappy, rejestra pomiarowe, opis prywatny dóbr i ich dochodów. Wszakże w razie uznawanéj przez Dyrekcyę Szczegółową potrzeby zebrania bliższych lub dokładniejszych wyjaśnień o wartości dóbr i ich dochodów, Dyrekcya Szczegółowa ześle delegowanego na grunt, dla sporządzenia taksy prawidłowéj dóbr Towarzystwu przedstawionych.

6. Według art. 10 Prawa z r. 1838, wierzytelności zapisane do hipoteki po $^{1}/_{13}$ Czerwca 1825 (a w b. Gubernii Krakowskiéj po 20 Grudnia 1825 r. (1 Stycznia 1826) ulegają spłacie Listami Zastawnemi o tyle tylko, o ile dłużnik zrobi wierzycielowi dopłatę w monecie brzęczącéj różnicy kursu między imienną a obiegową Listów Zastawnych wartością, lub wierzyciel od obowiązku tego zwolni dłużnika. Z tego przepisu wynikają takie następstwa: Jeżli pożyczka żądana przypaśćby miała na spłatę wierzytelności, którym dopłata różnicy kursu należy, w takim wypadku właściciel, dla zapewnienia Dyrekcyi Szczegółowéj że dopłatę takową uiści, obowiązanym byłby złożyć 2% żądanéj pożyczki na pewność jéj zahipotekowania, ta bowiem, według art 201 Prawa Zasadniczego z r. 1825. pierwsze miejsce w hipotece zajmować musi, a miejsce to na hipotece obciążonéj długami, nieinaczéj zyskać może, jak przez pokrycie długów spłacalnych Listami Zastawnemi w ich imiennéj wartości. Gdyby więc, po przyznaniu przez Dyrekcyę Szczegółową i Dyrekcyę Główną pożyczki Towarzystwa, w terminie wypłaty takowéj przez Towarzystwo Kredytowe, dłużnik nie uwolniony przez swego wierzyciela od opłaty różnicy kursu, takowéj jednak nie uiścił przy zaofiarowaniu mu Listów Zastawnych z pożyczki Towarzystwa, i z tego powodu wierzyciel przyjęcia Listów Zastawnych, a wydział hipoteczny zahipotekowania pożyczki na 1-ém miejscu oraz zatwierdzenia aktu wypłaty odmówił, w takim wypadku, pożyczka zostałaby cofniętą z tym skutkiem, jakby z summą wyrównywającą téj pożyczce z Towarzystwa wystąpiono. W takiém położeniu według art. 25 Prawa z r. 1825 należy Towarzystwu opłata po 2% za wystąpienia. Owoż dla zabezpieczenia Towarzystwu tego wpływu, przystępujący do Towarzystwa, dla spłaty długów nie mogących być spłaconemi Listami Zastawnemi w ich imiennéj wartości, obowiązanym jest złożyć Dyrekcyi Szczegółowéj 2% w stosunku do ilości żądanéj na spłatę takich długów pożyczki, a to tytułem rękojmi na pewność zahipotekowania pożyczki lub wystąpienia z Towarzystwa. Samo się rozumié, że po zahipotekowaniu pożyczki, rękojmia takowa powróconą będzie właścicielowi pożyczki.

7. Pragnący otrzymać pożyczkę, a że stanu hipotecznego dóbr zapewniony, iż przeszkody hipotecznéj zamiar ten nie spotka, obowiązanym jest stawić się przed właściwą kancellaryą ziemiańską i zeznać akt przystąpienia do Towarzystwa, spisać się mający w księdze wieczystéj dóbr Towarzystwu zastawionych, podług udzielonego wszystkim rejentom kancellaryi ziemiańskich wzoru, oddzielnego dla pożyczki nowéj, dodatkowéj lub odnowionéj. Gdy rejent przedstawi akt ten wydziałowi hipotecznemu do zatwierdzenia, a wydział hipoteczny takowe udzieli, należy wyjąć w wyciągu głównym akt przystąpienia do Towarzystwa, tudzież wykaz hipoteczny, treść z aktu tego zapisaną obejmujący.

8. Z zasady w art. 13-ym Prawa z r. 1838 wskazanéj, właściciele dóbr żądający pożyczki Towarzystwa Kredytowego, po terminie pierwszego obrachowania funduszu umorzenia Listów Zastawnych 3-go Okresu przed ich losowaniem, obowiązani będą za każde upłynione półrocze, od włącznie 2 go półrocza 1853 r. zapłacić gotowizną na fundusz umorzenia po 1% z procentem złożonym, podług tabelli do art. 18 go prawa z r. 1825 dołączonéj. Rozkład opłaty téj na raty może być dopuszczonym przez Dyrekcyę Główną za opłatą procentu. Przedstawiając przeto żądanie pożyczki, wyrazić potrzebuje właściciel, ażali życzy zapłacić procent amortyzacyjny ubiegłych półroczów przy pierwszéj racie poborowéj po przyznaniu pożyczki. Brak deklaracyi w téj mierze da domniemanie, iż żądanym jest rozkład, a Dyrekcya Główna, obok przyznania pożyczki wyrzecze, ażali procent amortyzacyjny ulegać może rozkładowi za opłatą prowizyi, lub też że ma być wymagalnym przy poborze pierwszéj raty.

9. Gdy właściciel dóbr wszystkie powyżéj opisane dowody zgromadzi, winien je Dyrekcyi Szczegółowéj przedstawić przy podaniu, w którém wyrazi, jakiego rodzaju pożyczki żąda i w jakiéj ilości takową przyznaną mieć życzy, nową, dodatkową lub odnowioną. Dla uzasadnienia zaś tego żądania winien złożyć dowody następujące:

a, Wyciąg główny aktu przystąpienia do Towarzystwa (podług wskazania ad 7).

b, Wykaz hipoteczny, obejmujący ostrzeżenie o przystąpieniu tém (podług wskazania ad 7).

c, Wykaz opłacanych podatków gruntowych stałych (podług wskazania ad 4).

d, Opis stanu dóbr płacących ofiary od 7 rub. sr. kop. 50 do 15 rub. sr. sporządzony podług wskazania ad 5, a przedstawić dowody przekonywające o wartości i dochodach dóbr, wyższy nad 15 r. sr. opłacających podatek ofiary.

e, Deklaracyę tych wierzycieli, po roku 1825 zahipotekowanych, którzy przyjąć zechcą Listy Zastawne w imiennéj ich wartości, na spłatę przypadających długów, lub oświadczyć gotowość zapłacenia 2% na pewność zahipotekowania żądanéj pożyczki (uwaga ad *b*).

f, Wyrazić oświadczenie względem spłaty amortyzacyi ubiegłych półroczów na raz jeden lub w ratach z doliczeniem prowizyi (uwaga ad 8).

10) Według art. Igo Prawa z dnia $^{8}/_{20}$ Kwietnia 1853 r. udziela-

nie pożyczek Towarzystwa Kredytowego w Listach Zastawnych 3-go Okresu skończyć się ma z dniem $^{18}/_{30}$ Czerwca roku 1859, przeto każdy pragnący otrzymać pożyczkę Towarzystwa Kredytowego, winien dowody uzasadniające jego żądanie przedstawiać Dyrekcyi Szczegółowéj wcześnie przed tym terminem; żądania bowiem pożyczek, któreby do $^{18}/_{30}$ Czerwca 1859 r. stanowczo załatwić się nie dały, prekluzyi ulegną.

WIADOMOŚCI INFORMACYJNE

Dla wierzycieli hipotecznych, zamierzających pociągnąć dobra wierzytelnością ich obciążone do Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, dla udzielania pożyczki Towarzystwa Kredytowego w Listach Zastawnych 3-go Okresu.

1. Każdy wierzyciel hipoteczny, mający prawo wymagania kapitału, może zażądać aby Dyrekcya Szczegółowa pociągnęła dłużnego właściciela dóbr do Towarzystwa Kredytowego. Tym celem winien przedstawić Dyrekcyi Szczegółowéj przy stósowném podaniu całkowity wykaz hipoteczny, najświeższéj daty, przekonywający, że ma prawo wymagać wypłaty kapitału z dóbr tym wykazem opisanych. Podpis wierzyciela pociągającego umieszczony na podaniu, powinien być poświadczonym przez Naczelnika Powiatu, lub prezydenta miasta, lub przez jednego z członków Dyrekcyi Szczegółowéj.

2. Jeśliby w wykazie hipotecznym istniały ograniczenia, tamujące możność zahipotekowania pożyczki Towarzystwa na pierwszém miejscu, lub gdyby wymagalność summy wierzyciela pociągającego dobra do Towarzystwa Kredytowego była w hipotece zaprzeczoną, samego wierzyciela rzeczą będzie przeszkody te prawoważnie usunąć, iżby żądanie pociągnięcia dóbr dłużnego właściciela do Towarzystwa Kredytowego ponowioném być mogło.

3. Jeśliby pożyczka, mogąca się udzielić skutkiem pociągnięcia do Towarzystwa Kredytowego, przypadać miała na spłatę wierzytelności poprzedzającéj należność wierzyciela pociągającego, a wniesionéj do hipoteki po $^{1}/_{13}$ Czerwca 1825 (zaś w b. gubernii Krakowskiéj po 1-m Stycznia 1826 roku) wówczas pociągający wierzyciel, obowiązanym będzie na pewność zahipotekowania pożyczki Towarzystwa, złożyć 2% tytułem rękojmi, która mu wtenczas tylko zwróconą będzie, gdy przy wypłacie pożyczki dopłaci wierzycielom otrzymującym satisfakcyą, różnicę kursu między imienną a obiegową wartością Listów Zastawnych lub dostarczy ich deklaracyą, że na zapłacie w Listach Zastawnych bez dopłaty różnicy kursu poprzestają.

4. Wierzyciel pociągający dobra do Towarzystwa obowiązany jest przyjąć Listy Zastawne w ich imiennéj wartości.

5. Po złożeniu dowodów kwalifikacyjnych wyżéj opisanych, wierzyciel oczekiwać będzie skutku działań Dyrekcyi Szczegółowéj, która z urzędu wszelkich dalszych formalności dopełni.

6. Według art. 1 Prawa z dnia $^{9}/_{20}$ Kwietnia 1853 r. udzielenie pożyczek Towarzystwa Kredytowego w Listach Zastawnych 3-go Okresu skończyć się ma z d. $^{18}/_{30}$ Czerwca 1859 r. wcześnie więc przed tym terminem wierzyciele pociągający, dowody kwalifikacyjne składać powinni, jeśliby albowiem z powodu opóźnionego złożenia takowych, pożyczka nie mogła być przed terminem wyżéj wspomnionym ostatecznie przyznaną, żądania ich ulegną prekluzyi.

Nadesłany sobie protokół odbytéj próby dobroci kos krajowych, umieszczamy tu dla pożytku ziemian.

Działo się w Woli Skromowskiéj d. 29 Czerwca (11 lipca) 1853 r.

Protokół

Na żądanie W. Preacher, naczelnika stalowni Serock, przybywszy na łąki do dóbr Wola Skromowska należących, w powiecie i gubernii Lubelskiéj położonych:— Kamil Zalewski, właściciel dóbr Ostrówka i dzierżawca Woli Skromowskiéj; Jan Marcinkowski, dzierżawca dóbr Białobrzegi; Julian Arendarski zastępujący administratora dóbr Lubartowa, urzędnik Banku Polskiego; Walenty Mianowski, urzędnik Kommisyi Skarbu Wydziału Dóbr, bawiący obecnie w Lubartowie; Leon Rouppert, rządca dóbr bankowych Lubartów; Wiliam Preacher, naczelnik stalowni Serock; Józef Wiszomirski rządca i Wójt gminy Kock i Wola Skromowska; Franciszek Chrzanowski, Wójt gminy Ostrówek i Ferlej.

W celu dopełnienia prób dobroci kos, tak w fabryce stali Serock wyrobionych, jak również kos zagranicznych Styryjskich, przekonali się jak następuje: Z rozdanych dwudziestu czterech kos dwudziestu czterem włościanom wsi Wola Skromowska i Łukowca, znanych z równego sposobu koszenia, okazało się że:

Kosy zagraniczne.	Kosy krajowe.
1. Dobra	13. Od końca za miękka, w środku twarda.
2. Dobra	14. Za miękka.
3. Zupełnie zła, miękka.	15. Dobra.
4. Dobra.	16. Ku środkowi miękka.
5. Dobra.	17. Dobra.
6. Bardzo dobra.	18. Dobra.
7. Dobra ale w końcu skręcona.	19. Bardzo dobra.
8. Dobra ale zbyt prosta.	20. Dobra.
9. Dobra.	21. Bardzo dobra.
10. Dobra.	22. Dobra.
11. Dobra ale za miękka.	23. Dobra.
12. Dobra.	24. Bardzo dobra.

A zatém okazało się: z kos zagranicznych: bardzo dobra sztuka 1, dobrych 7, średnich 3, zupełnie nie zdatnych 1.

Z kos w fabryce Serock zrobionych: Bardzo dobrych sztuk 3, dobrych sztuk 6, średnich 2, a numer 14 uważa się za zły. Nadto zeznajemy sumiennie, że ani my, ani włościanie na przemian temi kosami koszący, znacząc je stosunkowo co do dobroci po odbytéj próbie, niewiedzieliśmy zupełnie, które z tych są krajowe a które zagraniczne, gdyż znaki fabryczne na piętkach kos od strony kosiska umieszczone przez też kosiska były zasłonięte; równe zaś użycie takowych następować musiało, gdyż i na łące z jednakowych gatunków traw złożonéj i przez tychże samych włościan na przemian przez półtora dnia przeszło kośba wykonywaną była. Każdéj zaś, myśmy w całym komplecie, pomimo zeznania koszącego włościanina sprawdzali to zeznanie i powtarzamy, że najrzetelniéj każda z nich co do dobroci uprzednio na kosisku opisana, do kartek któremi są kosy opatrzone i niniejszego protokółu zadyktowaną była.

Na czém protokół niniejszy ukończony własnoręcznie podpisujemy.— (podpisali) Kamil Zalewski, Jan Marcinkowski, Julian Arendarski, Mianowski, Rouppert, Preacher, Józef Wyszomirski, Wójt gminy Skromowska Wola, Chrzanowski Wójt gminy Firlej i Ostrówek.— Za zgodność, Naczelnik Kancellaryi Wydziału Górnictwa, *Siemiątkowski.*

Sprawozdanie z podróży do Pruss, zeszłego roku w celu gospodarczym odbytéj.

Opuściwszy Warszawę w dniu 27-ym Maja r. 1852, koleją żelazną przez Częstochowę i Mysłowice, udałem się do Pruss, dla zwiedzenia wystawy w Wrocławiu a zarazem zebrania po drodze wiadomości użytecznych w gospodarstwie wiejskiém; chcąc o ile krótkość czasu tego dozwalała zebrać to, co nas szczególniéj interesować może, zaraz w drodze starałem się powziąść wiadomości potrzebne od towarzyszów podróży, a dowiedziawszy się z rozmowy z jadącym z nami budowniczym i cieślą, pytałem się ich czyby nieznali sposobu stawiania muru z piasku i wapna, bez przydania innych materyałów murowych, i szczególném szczęściem obadwa znali ten sposób budowania dokładnie, bo niedaleko Lubaut, przed pięciu laty stawiali cały folwark składający się ze stodół, stajen, spichrza i owczarni; brali do tego na miarę ośm części grubego piasku i jedną część wapna zlasowanego, to razem umięszawszy, ubijali w formach pizerskich, tak jak się zwykle robią budowle z ziemi bitéj, a nawet mówili mi, że tym samym sposobem z przydatkiem mąki z cegły, budowano w okolicy Glewitz śluzę, która już od roku stoi bez żadnéj reperacyi, i jest tak twardą

jak gdyby była z jednego kamienia ciosowego zrobiona, i że w okolicy Brieg mają już włościanie podobnym sposobem domy zbudowane. Nie polegając na samém opowiadaniu, nie przestałem się dowiadywać gdzieby obecnie takie budowle stawiano, a dowiedziawszy się że aż za Lignicą w Brauchitsdorf, na drodze ku Lüben, udałem się ko leją do Opola, zkąd wyjechałem do Proskau o dwie mile od Opola odległego, aby zwiedzić instytut wyższy rolniczy, tam od pięciu lat istniejący. Rzeczywiście, to zboczenie sprawiło mi prawdziwe zadowolenie, bo jakkolwiek obcy i bez rekomendacyi, byłem przez tamtejszego Dyrektora Radcę Tajnego Heinricha przyjęty i poinformowany o o wszystkiém, cokolwiek tego zakładu dotyczéć się może, a że go znalazłem bardzo praktycznym, nie mogę pominąć szczegółowego opisania bliższych jego stosunków.

Ponieważ przeznaczeniem instytutu, który tu w roku 1847 otworzonym został, jest dopełnić ukształcenia młodych ludzi, mających się w przyszłości zajmować prowadzeniem gospodarstwa w większych posiadłościach ziemskich, tak pod względem naukowym jako też i praktycznym, potrzeba więc było dla dopięcia celu oddać mu tak wielkie dobra, (1) aby zwracać uwagę młodzieży w nim będącéj na prowadzenie tam gospodarstwa, któreby dla nich służyło za wzór i za dowody przekonywające ich o rzeczywistości wykładanych nauk. W tym to celu użyte zostały dobra Pruszkowskie, składające się obecnie z dwóch kluczów, to jest Pruszkowa i Szymnic, obejmujących w sobie pięć folwarków, a mianowicie

ziemi ornéj	morg	3,006
łąk	»	338
pastwisk	»	74
stawów	»	171
zagaju luźnego	»	33
Dróg, wygonów, rowów, placów pod budowlami i t. p. nieużytków	» » » »	120
i gruntów wydzierżawionych	» » » »	157
Razem	morg	3,949

(D. c. n.)

Wiadomość dla gospodarzy wiejskich.

Żyta do zasiewu w trzech gatunkach, korcy kilkadziesiąt nabyć można w folwarkach do Instytutu Marymontskiego należących, po cenach następujących:

1) Żyta belgijskiego i 2) żyta Probsteyer, z których na morgę trzystoprętową wysiewa się garncy dwanaście, korzec po rub. sr. 5 i 3) żyta Amerykańskiego, którego na morgę trzystoprętową wysiewa się garncy 20 po rub. 4. Obfitość słomy i ziarna jakie te gatunki żyta wydają, poprzestając na zwyczajnym gruncie żytnim, zalecają upowszechnienie ich uprawy.— Żądający nabycia któregokolwiek z 3 ch powyżéj wymienionych gatunków żyta, zgłosić się raczą listownie, franco do Inspektora Gospodarstwa przez Warszawę, Marymont, w Wawrzyszewie przed dniem $^8/_{20}$ Sierpnia r. b. wymieniając w liście ilość i gatunek żądany, a po $^{12}/_{24}$ Sierpnia r. b. po odbiór takowego wraz z należnością przysłać mogą. Próby tego żyta widzieć można w kantorze Wgo St. Lilpop na Solcu, w fabryce Bankowéj machin i narzędzi rolniczych.

We wsi Wilkowie powiecie Olkuskim dostać można do siewu Rzepaku zimowego (Reps zwanego) o czém potrzebujacych niniejszém uwiadamiam.— Adres do Wilkowa przez Pradła.— *Jan Kmita*, właściciel.

---

(1) Dobra Pruszków niegdyś własność hrabiów Pruszkowskich, po przejściu w różne ręce, ostatecznie 1783 roku nabyte zostały przez Fryderyka Wielkiego za milion talarów. W r. 1845, Rząd przeznaczył je na założenie Instytutu Rolniczego.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

ZBOŻE.

Gdańsk 28 lipca. Handel zbożowy w Anglii nie z pożądanego nie stracił ożywienia. Ceny utrzymują się mocno z dążnością ku dalszemu podniesieniu a znaczne dowozy natychmiast w miarę przybycia idą na konsumcyę.

W ciągu tygodnia przybyło do Londynu.

	Pszen.	jęcz.	słodu,	owsa,	żyta	bobu	groch	wyki,	s. ln. i prze.
z kraju	3364	951	—	16990	—	826		—	—
z zagra.	26569	15245	—	9770	4830	4916		—	2990

Targi szkockie, irlandzkie i prowincyonalne témże samém życiem co i londyński odznaczały się.

We Francyi stan rzeczy się nie zmienił. Rezerwa mąki w Paryżu zeszła na 40,000 centnarów. Żniwa w południowych departamentach rozpoczęte $^2/_3$ lub $^3/_4$ zwyczajnego zbioru obiecują, a są okolice gdzie dla zbytecznego zielska zboże tylko na paszę skoszoném i użytém być może. Targi więc już wysokie daléj się podnoszą i nic nie przepowiada aby żądanie na późniéj ustać lub zmniejszyć się miało.

Hollandya Belgija i prowincye nadreńskie, oraz wszystkie portowe targi, zostały pociągnięte ruchem angielskich i irlandzkich targów.

Na naszéj giełdzie w upłynionym tygodniu mniéj życia i mniej ochoty do kupna okazywało się, raz dla nader wysokich żądań sprzedających, raz drugi dla braku okrętów i coraz podnoszącego się morskiego frachtu. Na rachunek francuski zakupiono tu do 1,000 łasztów i rzecz niezawodna, że tranzakcye większych dosięgnęłyby proporcyj i gdyby na okrętach nie zbywało.

Od miesiąca Kwietnia przeszło 800 okrętów port nasz opuściło z drzewem i zbożem; ale to wcale potrzebom tutejszego handlu nie odpowiada i obrot interesów na naszym placu paraliżuje.

Od ostatniego sprawozdania sprzedano pszenicy łasztów 475, żyta 27 $^1/_2$. Ceny utrzymywały się zeszłotygodniowe, tam jednak gdzie koniecznie chciano sprzedać, musiano przyjąć małą koncesyę. Partye nadzwyczajnéj wyjątkowéj piękności doszły do 570 guld.

Płacono za łaszt pszenicy z wody:

	Wagi funt. hol.			guld.			r. sr. k.		za korzec	r. sr.	k.
	130	—	132	510	—	545	5	75	do	6	15
	132	—	134	520	—	570	5	86	—	6	43
żyta	—	—	125	—	—	385	—	—	—	4	40
Rzepaku	—	—	—	—	—	540	—	—	—	6	9

Na 19 berlinkach, 143 tratwach, przebyło Toruń 1311 łasztów pszenicy, 35,664 belek sosnowych, 88 łasztów klepek, 491 łaszt. bali dębowych.

Wysokość wody w Toruniu 8 stóp 3 cale.

Kursa zamian. Londyn 3 m. 199 $^1/_2$, Hamburg 3 miesięc 45 $^1/_8$. Amsterdam 102. Warszawa— *Makowski Kendzior et Comp.*

KURS GIEŁDY BERLIŃSKIÉJ.

Dnia 31 lipca 1853 roku.

PAPIERY.	żądają	płacą
Rossyjskie Inskrypcje w Certyf. Hamb. 4%	98	—
Rossyjsko-Angielska Pożyczka 5%	116 $^1/_4$	—
Polskie Obligacje Skarbu 4%	90 $^3/_4$	90 $^1/_4$
„ Listy Zastawne	—	—
„ Listy Zastawne nowe	96 $^1/_4$	96
„ Obligacje Udziałowe	—	—
„ Obligacje 500 złotowe	91 $^3/_4$	—
Certyfikaty B. P. na Oblig. cząst. lit. A. 300 zł. 5%	—	98 $^1/_2$
lit. B. 200 „	23	22 $^1/_2$

W Drukarni Gazety Warszawskiéj.—Wolno drukować.—W Warszawie dnia 22 lipca (3 sierpnia) 1853 r.—Cenzor F. M. Sobieszczański.